

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار

دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد آموزش پرستاری

گرایش داخلی و جراحی

عنوان:

**بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی
قلب و مراقبین آنها**

استاد راهنما:

موسی الرضا تدین فر

استاد مشاور آمار:

دکتر منور افضل آقایی

نگارش:

منصوره فتحانی

فروردین ماه ۱۳۹۴

عنوان: بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی قلب و مراقبین آنها
استاد/اساتید راهنما: موسی الرضا تدین فر
استاد/اساتید مشاور: منور افضل آقای
تاریخ دفاع: ۹۴/۱/۲۶
نمره پایان نامه: ۱۹
کد اخلاق: medsab.rec.93.22
کد ثبت پایان نامه: ۹۱۱۴۲/۲۳ پ
شماره ثبت در مرکز ثبت کارازمایی بالینی (برای مطالعات کارازمایی بالینی): IRCT2014072118552N1
حق استفاده از مفاد پایان نامه برای دانشگاه علوم پزشکی سبزوار محفوظ است و استفاده از مطالب متن، جدول ها، نمودارها و شکل ها بدون ذکر منبع ممنوع می باشد.

تقدیم بہ پیشگاہ مقدس حضرت ولی عصر (عج)،

ستارہ پر فروغ

ولایت کہ آمدنش آرزوی ماست

تقدیم بہ آستان ملکوتی امام علی ابن موسی الرضا (ع)

منظر لطف و صفا و دریای یکسر ان عطاوت

و رحمت

کہ بسی

لطف و عنایتش ادامہ راہ ممکن نبوده و نخواهد بود

تقدیم بہ استاد بزرگوار جناب آقای تدرین فر کہ در راہ کسب علم و معرفت مرا

یاری نمودند .

تقدیم به پدر و مادر مهربانم

که لحظات ناب بداور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن، عظمت

رسیدن و تمام تجربه های یکتا و زیبای زندگیم، مدیون حضور سز آنهاست

و با قدر دانی از خواهر و برادران عزیزم

که وجودشان شادی بخش و مدیانه

آرامش من است

و لطفشان همیشه شامل حال من بوده است

سپاس و قدردانی:

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونان شد و به همشینی

رهروان علم و دانش محترمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

با سپاس از اساتید محترم جناب آقای موسی الرضاتدین فرو سرکار خانم دکتر منورا فضل آقایی

که جز بار اهنمایی ها و مساعدت بی دریغ آنها انجام این پژوهش میسر نمی شد. بویره جناب آقای

تدین فر که بزرگوارانه در تمام مراحل نگارش و اجرا رهبر و حامی بودند و با سه صدر در رفع موانع و

مشکلات میسریاریم نمودند.

از اساتید و مسئولین دانشکده پرستاری و مامایی سبزوار و مشهد که از راهنمایی های ارزنده ایشان بهره مند

بودم و در انجام این تحقیق بنده رایاری نمودند، تشکر و قدردانی می نمایم.

همچنین از کلیه مسئولان، مدیران و پرستاران بیمارستان قائم (عج) که در طول تحقیق، همکاری صمیمانه‌ای

داشتند، تقدیر و تشکر می‌نمایم. از کلیه واحدهای پژوهش که همکاری لازم را در طول انجام این

پژوهش داشتند و نتایج بدست آمده در این تحقیق مدیون همکاری صمیمانه آنان است، کمال تشکر و

قدردانی را دارم.

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب منصوره فتحانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته آموزش پرستاری، گرایش داخلی- جراحی که در تاریخ ۹۴/۱/۱۲۶ از پایان نامه خود تحت عنوان: " بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی قلب و مراقبین آنها " با کسب نمره ۱۹ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲) این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط ومقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: منصوره فتحانی

فهرست مطالب

بیان مسئله.....	۱۰-۱۷
اهداف پژوهش.....	۱۷-۱۹
فرضیه‌های پژوهش.....	۱۹
پیش‌فرض‌های پژوهش.....	۲۰
تعریف واژه‌ها و متغیرهای اصلی پژوهش.....	۲۰-۲۲

فصل دوم / دانستنی‌های موجود در مورد پژوهش

چارچوب پژوهش.....	۲۵-۳۹
مروری بر پژوهش‌های مرتبط.....	۴۰-۴۹

فصل سوم / روش انجام پژوهش

روش پژوهش.....	۵۱
جامعه پژوهش.....	۵۱
محیط پژوهش.....	۵۱
مشخصات واحدهای پژوهش.....	۵۱-۵۲
روش نمونه‌گیری.....	۵۴
حجم نمونه و روش محاسبه آن.....	۵۴
ابزار گردآوری داده‌ها.....	۵۴-۵۵
روش تعیین روایی و پایایی ابزارها.....	۵۵-۵۷
روش گردآوری داده‌ها (روش اجرا).....	۵۷-۵۸
روش تجزیه و تحلیل داده‌ها.....	۵۹
محدودیت‌های پژوهش.....	۵۹-۶۰
ملاحظات اخلاقی.....	۶۰-۶۱

فصل چهارم / یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی..... ۶۳-۸۱

یافته‌های استنباطی..... ۸۲-۱۰۱

فصل پنجم / بحث و نتیجه‌گیری

بحث و تفسیر یافته‌های پژوهش..... ۱۰۳-۱۱۵

نتیجه‌گیری..... ۱۱۵

کاربرد نتایج در پرستاری..... ۱۱۵-۱۱۶

پیشنهادها برای پژوهش‌های بعدی..... ۱۱۶-۱۱۷

فهرست جداول

شماره	عنوان	صفحه
۳-۱	متغیرهای مطالعه	۵۳
۴-۱	نتیجه آزمون نرمالیتی توزیع متغیرهای کمی	۶۴-۶۵
۴-۲	مقایسه میانگین سن بیماران مبتلا به نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۶۶
۴-۳	توزیع فراوانی بیماران مبتلا به نارسایی قلب بر حسب جنس در دو گروه کنترل و مداخله	۶۶
۴-۴	توزیع فراوانی بیماران مبتلا به نارسایی قلب بر حسب وضعیت تاهل در دو گروه کنترل و مداخله	۶۷
۵-۴	توزیع فراوانی بیماران مبتلا به نارسایی قلب بر حسب تحصیلات در دو گروه کنترل و مداخله	۶۸
۶-۴	توزیع فراوانی بیماران مبتلا به نارسایی قلب بر حسب شغل در دو گروه کنترل و مداخله	۶۹
۷-۴	توزیع فراوانی بیماران مبتلا به نارسایی قلب بر حسب محل سکونت در دو گروه کنترل و مداخله	۶۹
۸-۴	توزیع فراوانی بیماران مبتلا به نارسایی قلب بر حسب بیمه در دو گروه کنترل و مداخله	۷۰
۹-۴	توزیع فراوانی بیماران نارسایی قلب بر حسب سابقه استعمال دخانیات در دو گروه کنترل و مداخله	۷۱
۱۰-۴	توزیع فراوانی بیماران نارسایی قلب بر حسب درجه نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۷۲
۱۱-۴	مقایسه میانگین کسر تخلیه بیماران مبتلا به نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۷۲
۱۲-۴	مقایسه میانگین طول مدت ابتلا به بیماری قلبی در بیماران مبتلا به نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۷۳
۱۳-۴	مقایسه میانگین تعداد دفعات بستری به دلیل مشکل قلبی در بیماران نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۷۳
۱۴-۴	مقایسه میانگین مدت بستری در بیماران نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۷۴
۱۵-۴	مقایسه میانگین سن مراقبین بیماران نارسایی قلب در دو گروه کنترل و مداخله	۷۵
۱۶-۴	توزیع فراوانی مراقبین مورد مطالعه بر حسب جنس در مراقبین دو گروه کنترل و مداخله	۷۵
۷-۴	توزیع فراوانی مراقبین بیماران نارسایی قلب بر حسب وضعیت تاهل در دو گروه کنترل و مداخله	۷۶
۱۸-۴	توزیع فراوانی مراقبین بیماران نارسایی قلب بر حسب تحصیلات در دو گروه کنترل و مداخله	۷۷
۱۹-۴	توزیع فراوانی مراقبین بیماران نارسایی قلب بر حسب شغل در دو گروه کنترل و مداخله	۷۸
۲۰-۴	توزیع فراوانی مراقبین بیماران نارسایی قلب بر حسب وضعیت بیمه در دو گروه کنترل و مداخله	۷۹
۲۱-۴	توزیع فراوانی مراقبین بر حسب استعمال دخانیات در دو گروه کنترل و مداخله	۸۰
۲۲-۴	توزیع فراوانی مراقبین نارسایی قلب بر حسب نسبت مراقب با بیمار در دو گروه کنترل و مداخله	۸۱
۲۳-۴	مقایسه بعد سلامت عمومی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۸۲

۸۳	مقایسه بعد عملکرد اجتماعی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲۴-۴
۸۴	مقایسه بعد سلامت عاطفی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲۵-۴
۸۵	مقایسه بعد انرژی و خستگی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲۶-۴
۸۶	مقایسه بعد عملکرد جسمی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲۷-۴
۸۷	مقایسه بعد درد بدنی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲۸-۴
۸۸	مقایسه بعد درد بدنی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲۹-۴
۸۹	مقایسه بعد ایفای نقش روحی کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۰-۴
۹۰	مقایسه بعد سلامت عمومی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۱-۴
۹۱	مقایسه بعد عملکرد اجتماعی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۲-۴
۹۲	مقایسه بعد سلامت عاطفی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۳-۴
۹۳	مقایسه بعد انرژی و خستگی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۴-۴
۹۴	مقایسه بعد عملکرد جسمی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۵-۴
۹۵	مقایسه بعد درد جسمی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه	۳۶-۴

	مداخله و کنترل	
۹۶	مقایسه بعد ایفای نقش جسمی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله دو گروه مداخله و کنترل	۳۷-۴
۹۷	مقایسه بعد ایفای نقش روحی کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۳۸-۴
۹۹	مقایسه کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۴-۳۹
۱۰۰	مقایسه کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۴-۴۰
۱۰۱	نتایج آزمون آنالیز واریانس دو طرفه برای بررسی رابطه بین تغییرات کیفیت زندگی بعد از مداخله بر حسب مشخصات فردی و سوابق بیماری در دو گروه کنترل و مداخله	۴۱-۴

فهرست نمودارها

۲۴	دیاگرام چارچوب پنداشتی	۱-۲
۹۸	مقایسه ابعاد هشتگانه کیفیت زندگی بیماران نارسایی قلب پس از اجرای مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۱-۴
۹۸	مقایسه ابعاد هشتگانه کیفیت زندگی مراقبین بیماران نارسایی قلب پس از اجرای مداخله در دو گروه مداخله و کنترل	۲-۴

پیوست‌ها

پیوست یک / فرم رضایت نامه

پیوست دو / فرم انتخاب واحدهای پژوهش

پیوست سه / فرم مصاحبه بررسی سوابق بیماری و مشخصات دموگرافیک بیمار

پیوست چهارم / فرم مصاحبه بررسی سوابق بیماری و مشخصات دموگرافیک مراقب بیمار

پیوست پنجم / پرسشنامه کیفیت زندگی SF-36

پیوست ششم / پرسشنامه ارزیابی نیازهای آموزشی در زمینه خود مراقبتی در بیماری نارسایی قلب

پیوست هفتم / کدهای اخلاق

پیوست هشتم / کتابچه آموزش خود مراقبتی به بیماران نارسایی قلب و خانواده آنها

بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی قلب و مراقبین آنها

منصوره فتحانی^۱، منور افضل آقایی^۲، موسی الرضا تدین فر^۳

چکیده

زمینه و هدف: نارسایی قلبی به عنوان یکی از بیماری‌های مزمن و پیشرونده، نه تنها برای بیمار، بلکه برای خانواده وی چالش جدی ایجاد کرده و کیفیت زندگی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. موفقیت در خود مراقبتی بیماران در حضور خانواده مطرح می‌باشد. بیمارانی که در حضور خانواده در مورد خود مراقبتی آموزش می‌بینند توان خود مراقبتی بیشتری داشته و علاوه بر تاثیر مثبت بر کیفیت زندگی بیماران، تاثیر مثبت بر جنبه‌های مختلف کیفیت زندگی مراقبین هم دارد. هدف از این مطالعه تعیین تاثیر آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی قلب و مراقبین آنها می‌باشد.

روش پژوهش: این مطالعه کارآزمایی بالینی دو گروهه بوده و ۱۲۰ بیمار مبتلا به نارسایی قلب و مراقبین آنها در بخش قلب بیمارستان قائم (عج) مشهد به صورت تصادفی انتخاب و به دو گروه مساوی کنترل (n=۶۰) و مداخله (n=۶۰) تقسیم شدند. بیماران و مراقبین گروه مداخله علاوه بر آموزش‌های رایج بخش، برنامه آموزشی مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی و برای گروه کنترل آموزش‌های روتین بخش ارائه گردید. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد کیفیت زندگی SF-36 می‌باشد که در ابتدا و یک ماه پس از اجرای مداخله آموزشی توسط هر دو گروه تکمیل گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و جهت بررسی اطلاعات دموگرافیک از آمار توصیفی و نیز جهت بررسی تحلیلی از آزمون‌های تی مستقل، من ویتنی، تی زوجی و ویلکاکسون استفاده شده است. (در همه آنالیزها سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است).

یافته‌ها: میانگین سنی بیماران ۹/۹۶ ± ۵۷/۳۳ و مراقبین ۱۱/۵۰ ± ۴۲/۴۵ سال بود. اکثر بیماران ۶۴/۱۵ درصد (۷۷ نفر) مرد و در مراقبین اکثر افراد ۵۸/۳۰ درصد (۷۰ نفر) زن بودند. بین دو گروه در بدو مطالعه از نظر مشخصات دموگرافیک و ابعاد ۸ گانه کیفیت زندگی تفاوت معنی دار آماری وجود نداشت (p > ۰/۰۵). پس از اجرای مداخله آموزشی کیفیت زندگی بیماران و مراقبین در گروه مداخله از نظر آماری تفاوت معناداری داشت (p < ۰/۰۰۱)، در حالی که این تفاوت در گروه کنترل معنی دار نبود.

نتیجه گیری: آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی سبب بهبود کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی قلب و مراقبین آنها می‌گردد.

واژگان کلیدی: آموزش، خود مراقبتی، کیفیت زندگی، مراقب، نارسایی قلب

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
 ۲. استادیار، متخصص پزشکی اجتماعی، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
 ۳. مربی و کارشناس ارشد آموزش پرستاری، گروه داخلی-جراحی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران.
 پست الکترونیک: mtadayonfar@yahoo.com